

Undersökning av examinerings- och etableringsgrad för studerande inom vård och omsorg

Projektrapport

Innehåll

Bakgrund och syfte	3	<i>Är svenska ditt/ett av dina modersmål?</i>	18
Undersökningens metod och genomförande	4	<i>Har du några övriga kommentarer eller synpunkter?</i>	19-21
Sammanfattning av resultatet	5	Diskussion	22
Resultat per fråga		Appendix	
<i>Köns- och åldersfördelning</i>	7	Antal respondenter per skola	24
<i>Arbetar du inom vården idag?</i>	8-10	Enkäten i sin helhet	25
<i>Om du arbetar inom vården idag, inom vilket område arbetar du?</i>	11		
<i>Om du arbetar inom vården idag, på vilken ort arbetar du?</i>	12		
<i>Om du arbetar inom vården idag, hur väl motsvarar arbetet dina förväntningar?</i>	13		
<i>Om du inte arbetar inom vården idag, vad beror detta på?</i>	14		
<i>Planerar du att arbeta inom vården i framtiden?</i>	15-17		

Projektledare: Jens Claesson
 Tel: 0727 – 30 40 56
 Mail: jens.claesson@researchone.se

Bakgrund och syfte

Vård och Omsorg sysselsätter fler än 25 000 personer i Dalarna, och varje år lämnar 650-850 personer branschen för pension. Det är avgörande för välfärden att återväxten inom vård och omsorg fungerar och att länets arbetsgivare har möjlighet att nyrekrytera tillräckligt med välutbildad personal för att täcka behovet. Det är en självklarhet att utbildningssystemet här spelar en mycket viktig roll.

Andelen undersköterskor uppgår till en knapp tredjedel av det totala antalet förvärvsarbetare inom vård och omsorg. Gymnasieskolans Vård och Omsorgsprogram, eller motsvarande utbildning för vuxna på Yrkesvux, är den utbildning som är tydligast kopplad till undersköterskerollen. Varje år påbörjar omkring 750 personer en utbildning som kan leda till en anställning som undersköterska.

I teorin påbörjar idag tillräckligt många elever en relevant utbildning i länet för att täcka behovet av undersköterskor på arbetsmarknaden. Trots detta upplevs antalet examinerade undersköterskor som finns att anställa vara betydligt färre än förväntat. Arbetsmarknadens behov är långt ifrån att täckas i dagsläget.

Den upplevda situationen indikerar att systemet, som bygger på att tillräckligt många av de som påbörjar en utbildning inom vård och omsorg också avslutar utbildningen och påbörjar ett arbete i branschen, läcker någonstans. Konverteringsgraden behöver höjas så att arbetsgivarnas rekryteringsbehov kan täckas.

Innan konkreta åtgärder kan vidtas, behövs en fördjupad insikt om vart systemet läcker och vad detta beror på. Lösningen på rekryteringsproblemen ligger nödvändigtvis inte i första hand i att få fler att påbörja en utbildning inom vård och omsorg, utan snarare att få fler studerande att både nå examen och en hållbar anställning i branschen.

Region Dalarna har beslutat att genomföra en undersökning för att skapa mer kunskap om rekryteringsproblemet och vad som ligger bakom läckaget i systemet. Undersökningen har genomförts av Research One AB (559079-8376) och resultatet från undersökningen presenteras i denna rapport.

Undersökningens metod och genomförande

Undersökningen har utförts genom telefonintervjuer, och de två intervjuarna har löpande under intervjun fört in svaren i digitalt enkätverktyg. Projektledaren har haft regelbundna avstämningar med intervjuarna och säkerställt kvaliteten på utförandet och resultatets tillförlitlighet.

Uppdragsgivaren har försett Research One med kontaktlistor. Listorna har totalt bestått av 314 telefonnummer till avgångsstudenter från 11 skolor.

Varje intervju har tagit 2-4 minuter att genomföra och intervjuarna har generellt fått en positiv respons från respondenterna, vilka överlag har varit tillmötesgående och visat uppskattning för undersökningen.

Samtliga intervjuer är genomförda på vardagar (måndag-fredag) mellan kl 10.00 och 19.00.

Datainsamlingen genomfördes under perioden 2018-01-10 – 2018-01-29.

Totalt har 161 telefonintervjuer genomförts, vilket ger en svarsfrekvens på 51,2 %. Bortfallet beror till största delen på att potentiella respondenter inte svarat i telefon, alternativt att telefonnumret gått till fel person eller inte varit aktivt.

Endast 10 personer som svarat i telefon har valt att inte medverka i undersökningen, vilket understryker att det hade varit svårt att nå en högre svarsfrekvens utifrån de aktuella kontaktlistorna. Research Ones intervjuare har gjort 4 uppringningsförsök på varje telefonnummer där ingen svarat, och uppringningsförsöken har fördelats på olika tider och dagar.

Möjligen kunde svarsfrekvensen höjts något om arbetstiden för intervjuarna omfattat även senare kvällar och helger. Detta är dock inget som kan sägas med säkerhet, och beslut togs i uppstartsfasen om att inte inkludera dessa tider i datainsamlingen.

Samtliga intervjuer har genomförts på svenska, vilket inte bedöms varit begränsande för resultatet i någon form.

Sammanfattning av resultatet

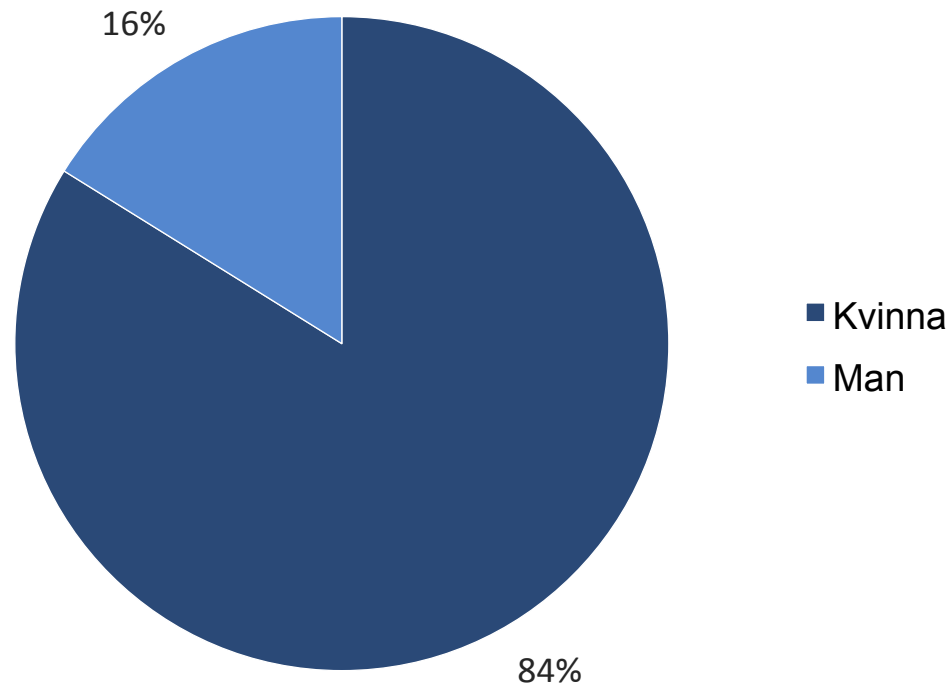
- Snittåldern bland respondenterna är 31 år, och 84 % av de intervjuade är kvinnor
- 4 av 5 respondenter uppger att de i någon form arbetar inom vården idag. Av dessa arbetar 40 % heltid, övriga arbetar på mindre anställningar eller som vikarier
- 2 av 3 av de respondenter som arbetar inom vården har uppgett att de arbetar inom äldreomsorg
- Endast fyra respondenter som arbetar inom vården gör detta utanför Dalarna
- 8 av 10 anser att arbetet inom vården motsvarar deras förväntningar. Bland övriga är det ungefär lika vanligt att arbetet överträffar förväntningarna som att det inte når upp till förväntningarna
- De 30 respondenter som inte arbetar inom vården idag har uppgett en rad olika anledningar till detta, utan att någon särskild anledning är dominerande
- 9 av 10 intervjuade planerar att arbeta inom vården i framtiden
- 64 % av respondenterna uppger att svenska är deras modersmål (eller ett av dem)
- 36 respondenter har valt att lägga till en övrig kommentar till sitt svar. Kommentarererna är blandade, men återkommande är att de som inte arbetar heltid ofta säger att de vill arbeta mer eller heltid

Undersökning av examinerings- och etableringsgrad för studerande inom vård och omsorg

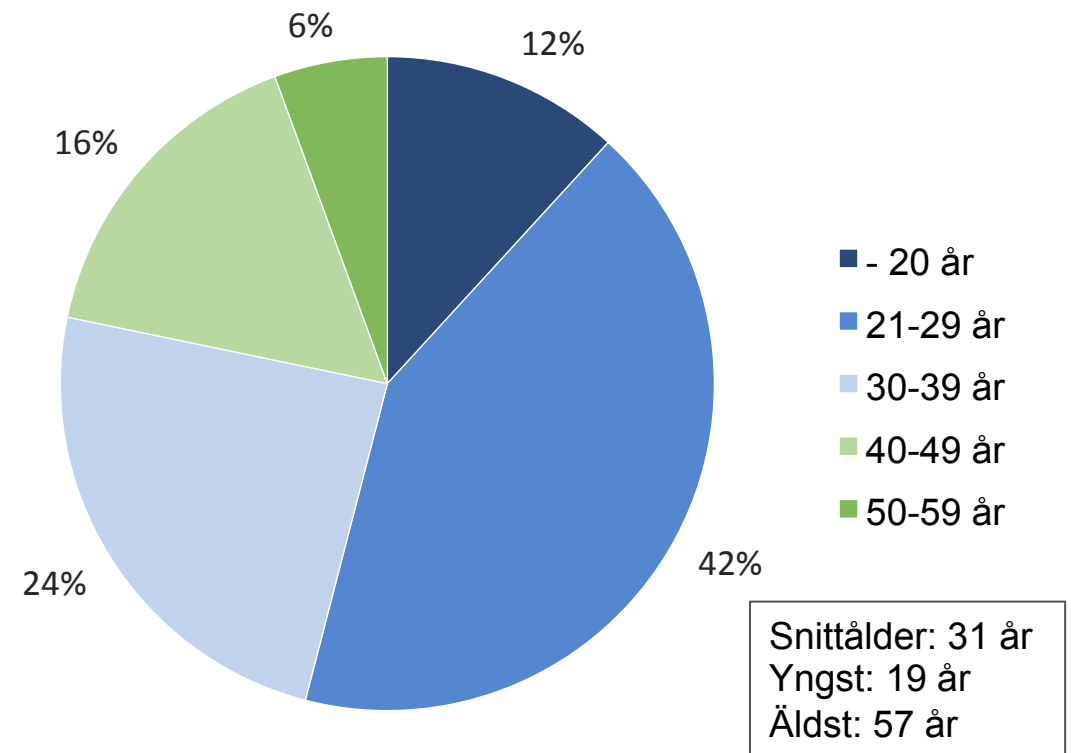
Resultat per fråga

Kön- och åldersfördelning

Kön (161 svar)

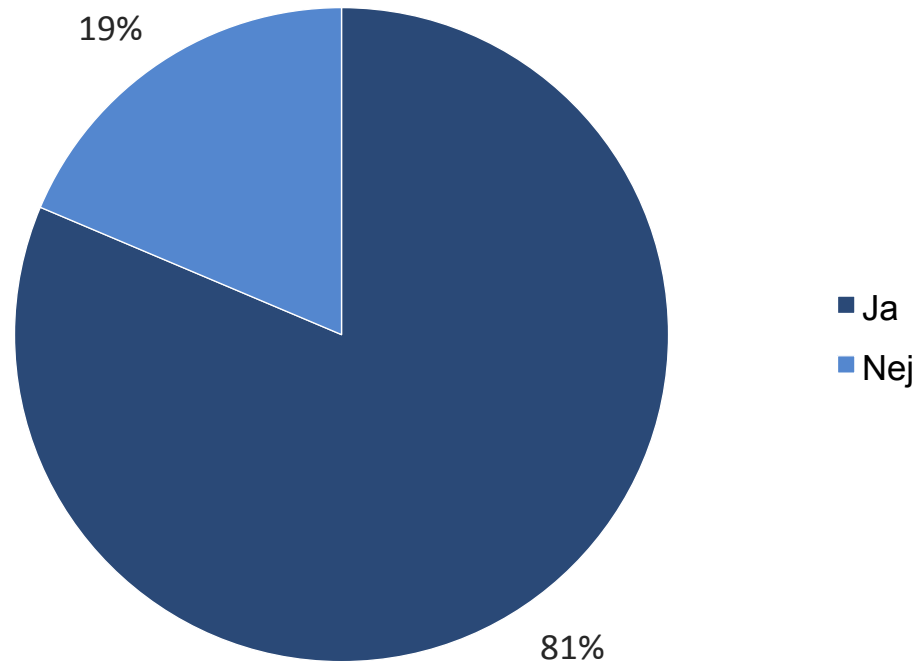

Ålder (161 svar)

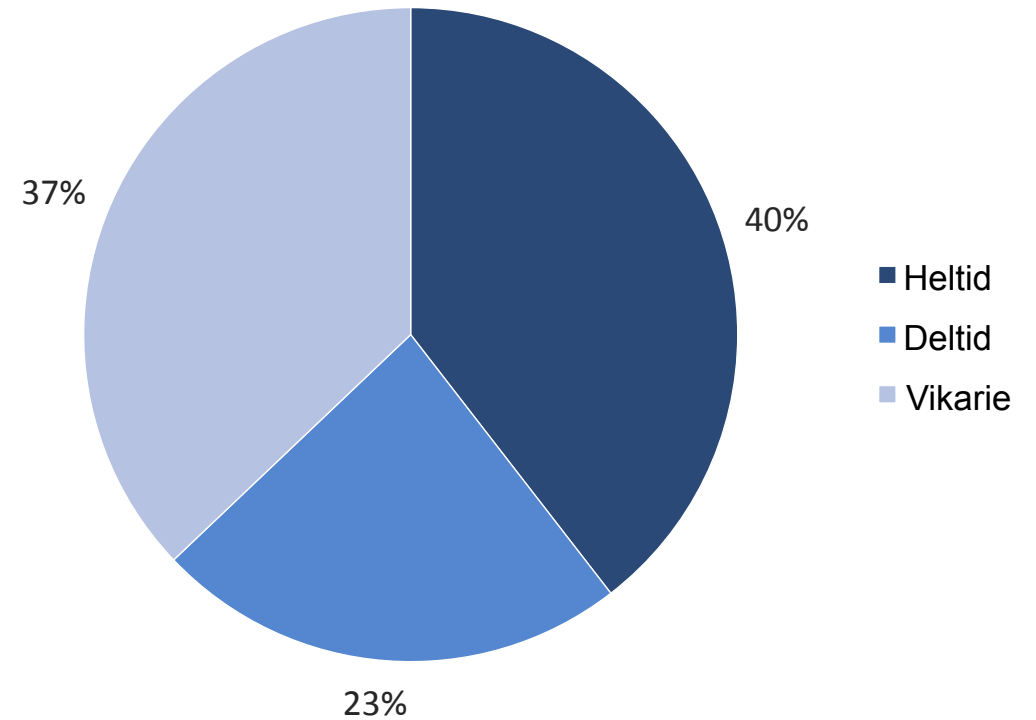

Arbetar du inom vården idag?

Samtliga (161 svar)

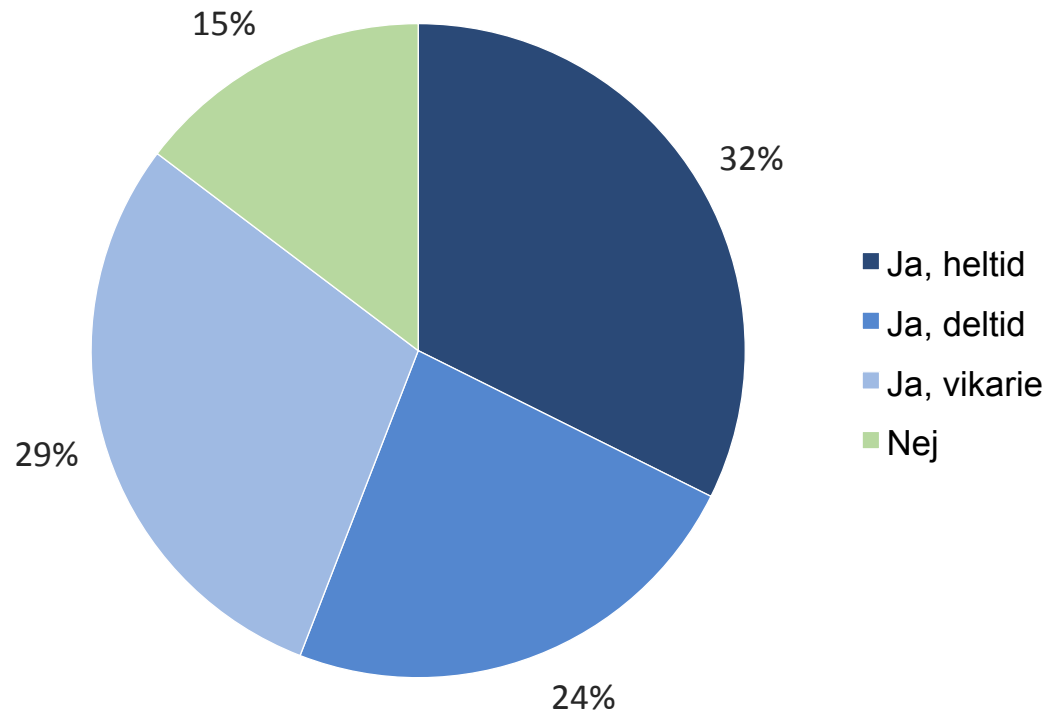
Arbetar inom vården (131 svar)

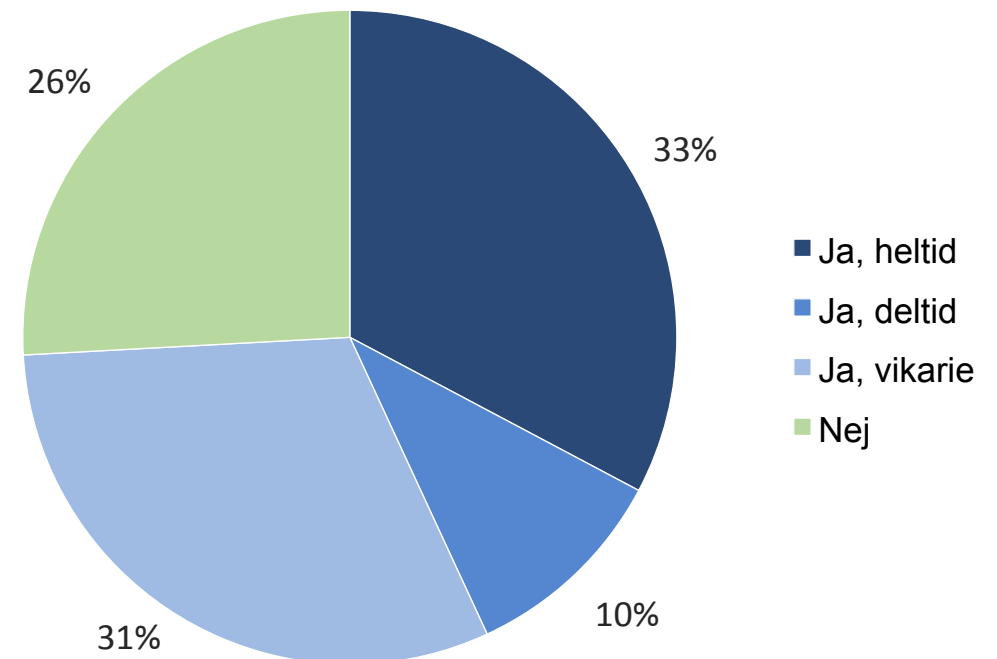
Arbetar du inom vården idag?

- En jämförelse har gjorts mellan personer som har svenska som modersmål och personer som har ett annat språk som sitt modersmål. Jämförelsen indikerar att en något större andel bland de som inte har svenska som sitt modersmål inte arbetar inom vården idag

Svenska som modersmål (103 svar)

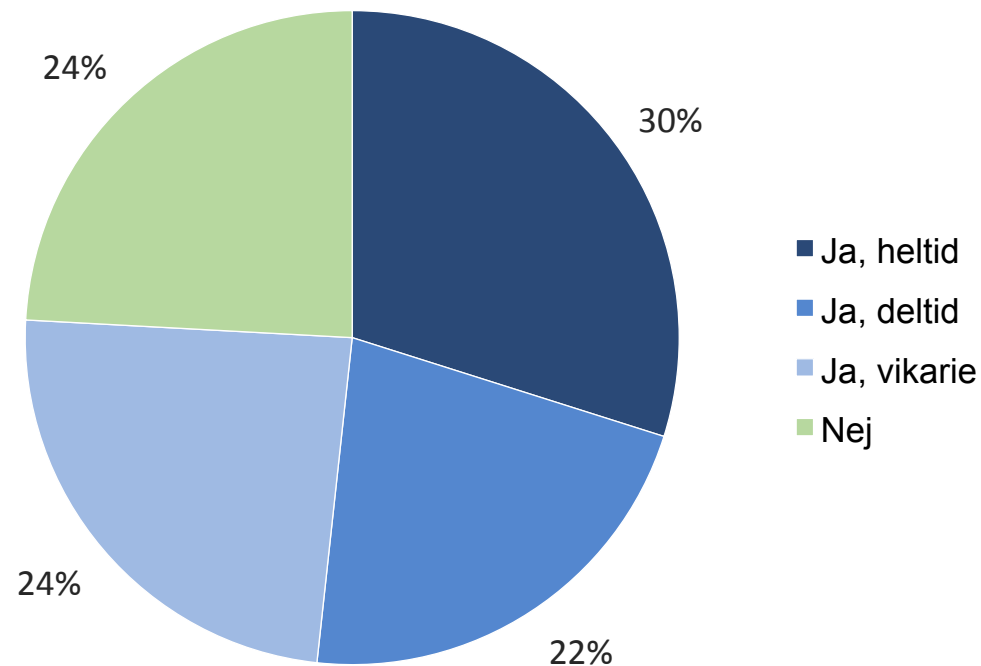
Ej svenska som modersmål (58 svar)

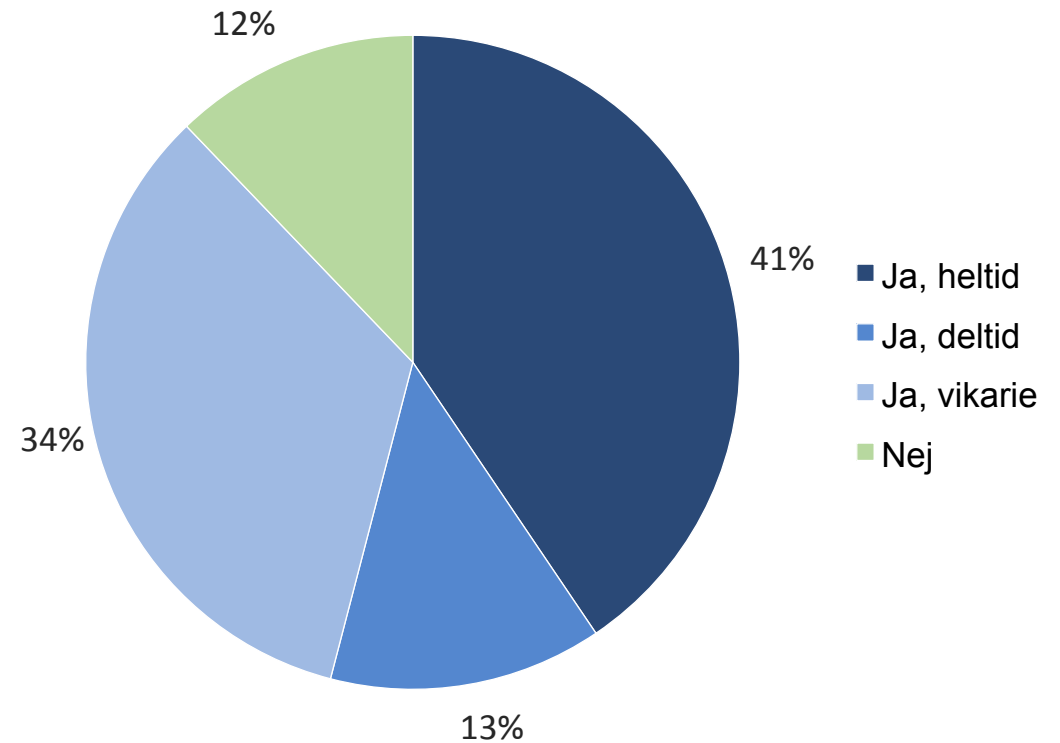
Arbetar du inom vården idag?

- En jämförelse har gjorts mellan personer som är upp till 29 år och personer som är 30 år och äldre. Jämförelsen indikerar att en något större andel bland de yngre inte arbetar inom vården idag, och att det är fler som arbetar heltid i den äldre gruppen

19-29 år (87 svar)

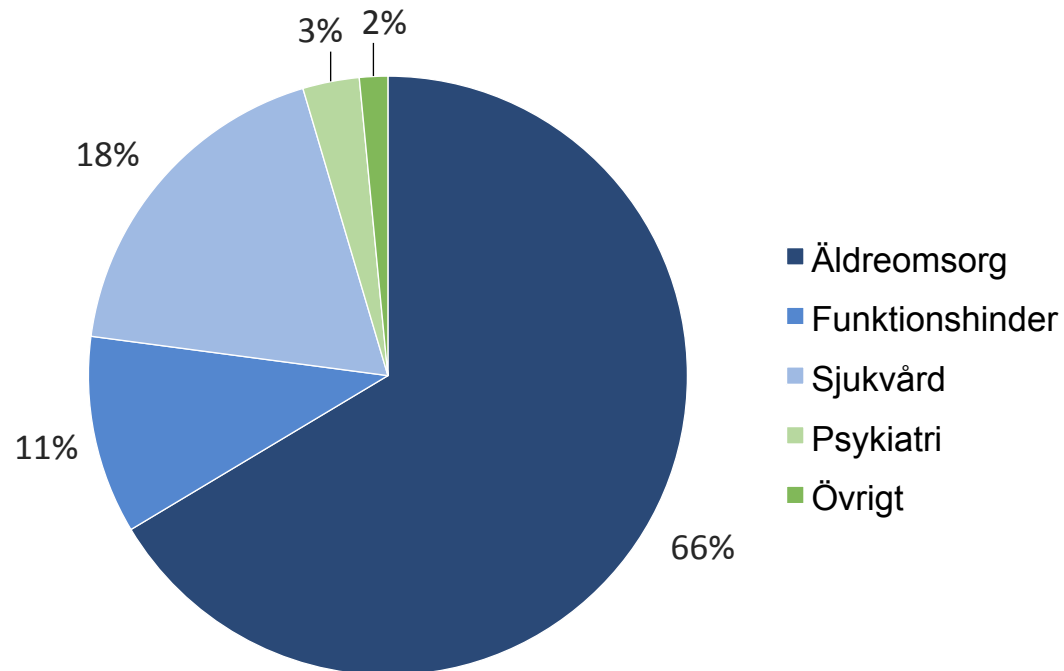

30-57 år (74 svar)

Om du arbetar inom vården idag, inom vilket område arbetar du?

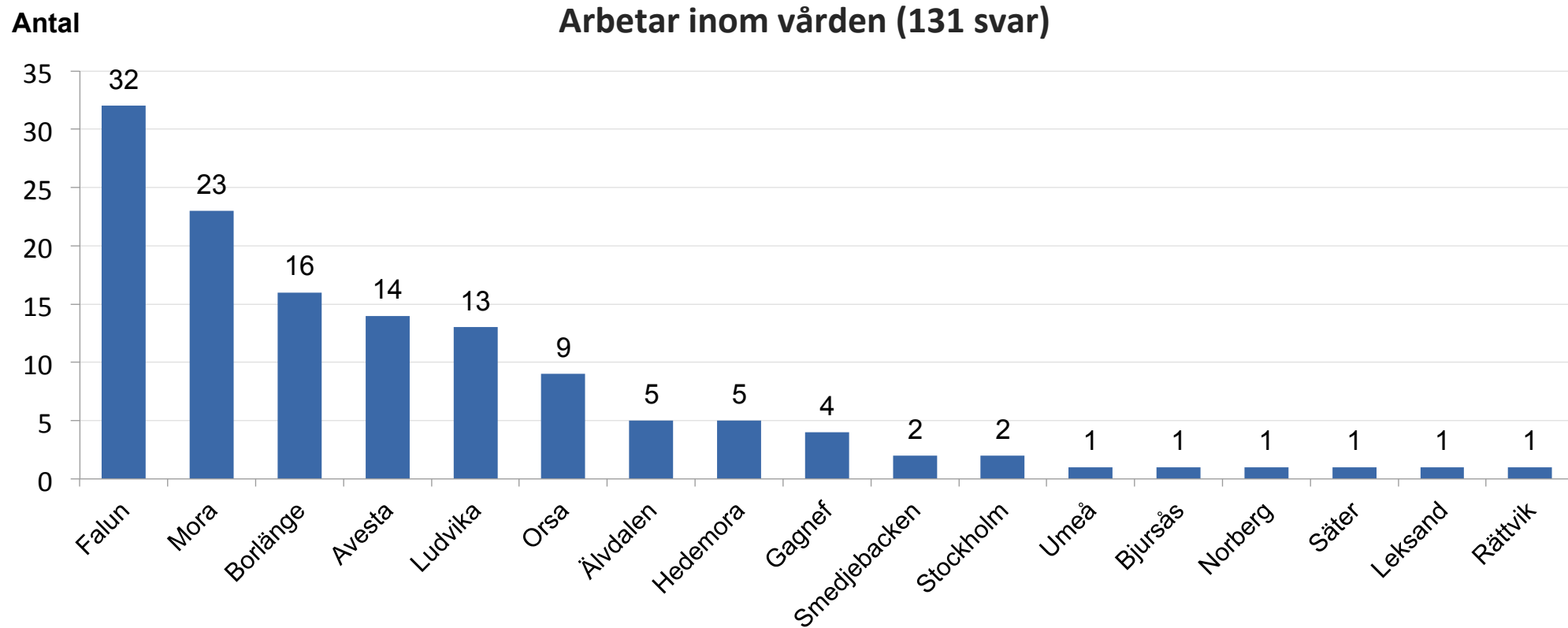
Arbetar inom vården (131 svar)

- 2 av 3 respondenter arbetar idag inom äldreomsorg
- Respondenterna har angett en större mängd olika svar än vad som anges i diagrammet. En efterhandskategorisering av svaren har gjorts

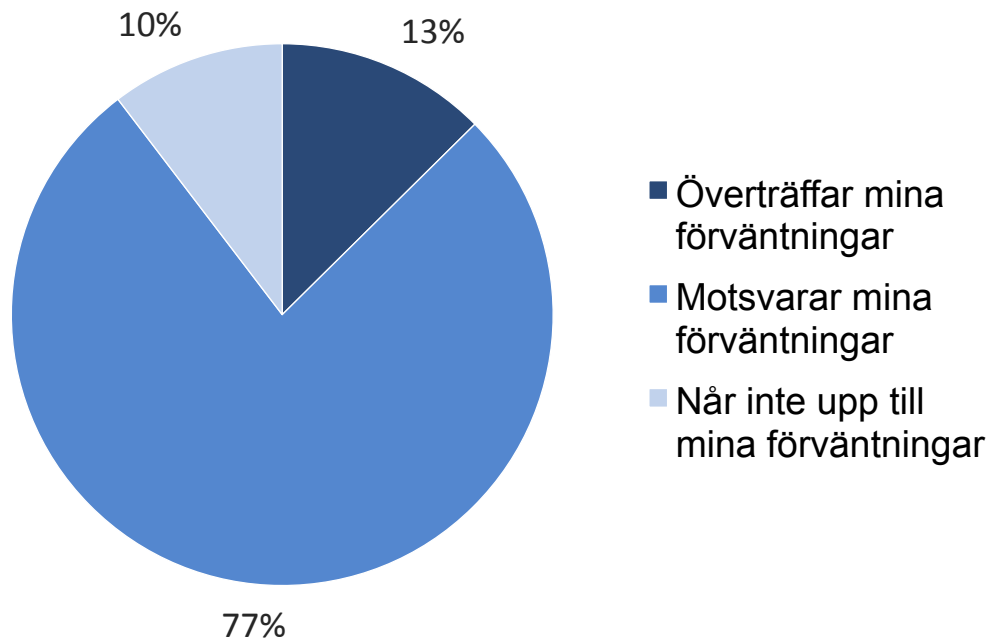
Om du arbetar inom vården idag, på vilken ort arbetar du?

- 127 av 131 (97 %) tillfrågade arbetar på en ort i Dalarna. Övriga orter är Stockholm (2), Umeå (1) och Norberg (1)

Om du arbetar inom vården idag, hur väl motsvarar arbetet dina förväntningar?

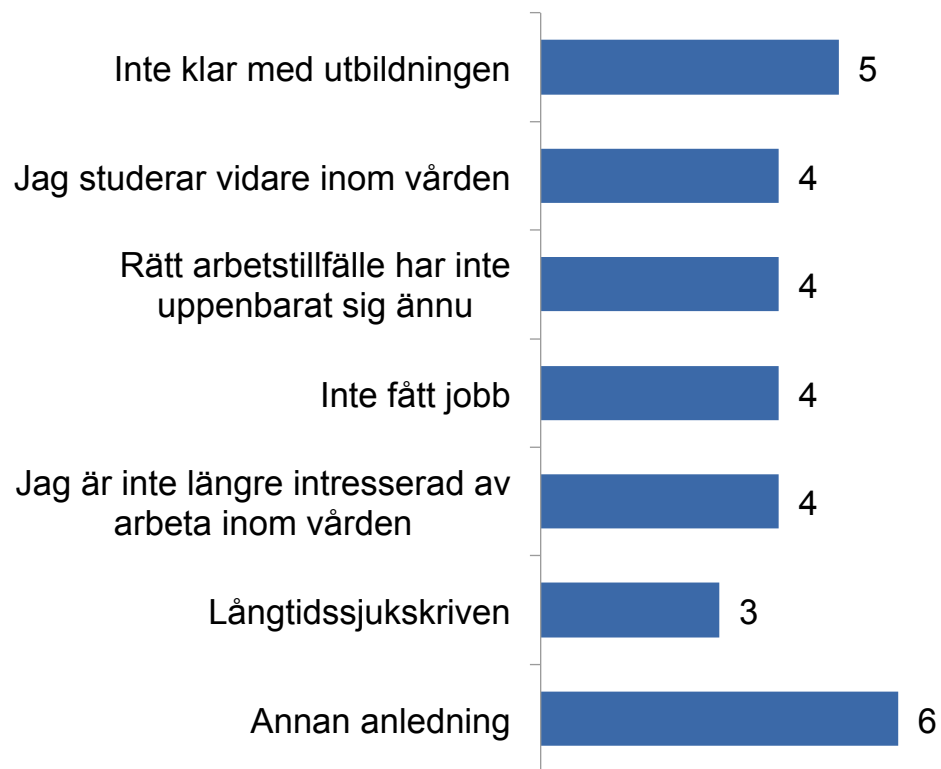
Arbetar inom vården (131 svar)

- Det här kan ses som en enkel attitydfråga för att fånga upp respondenternas allmänna inställning till sitt nuvarande arbete inom vården
- Närmare 8 av 10 tycker i stort att arbetet motsvarar förväntningarna, medan övriga svar fördelar sig relativt jämnt mellan mer positiva och mer negativa.
- Resultatet på denna fråga har även brutits ner på undergrupper inom kategorierna ålder, modersmål och kön. Marginella/inga skillnader har framkommit i dessa nedbrytningar.

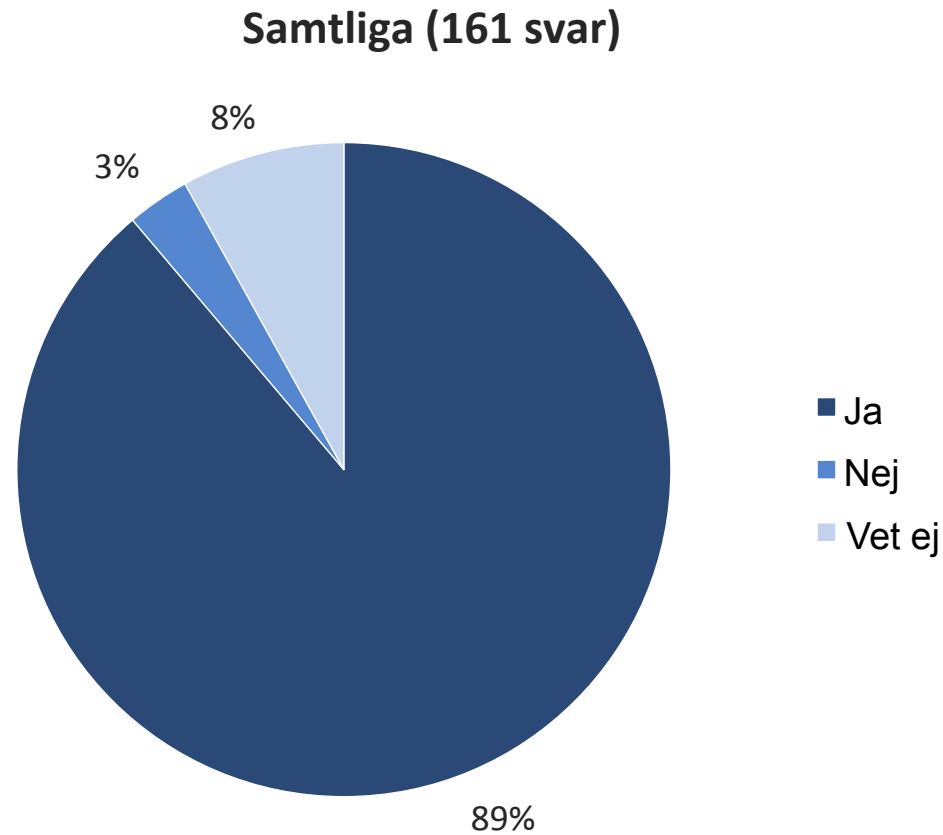
Om du inte arbetar inom vården idag, vad beror detta på?

Arbetar inte inom vården (30 svar)

- Denna fråga har ställts i första hand för att ringa vad som ligger bakom att avgångsstudenter inte arbetar inom vården, i händelse av att en stor andel uppgett att de inte gör det.
- Eftersom endast 19 % (30 personer) inte arbetar inom vården idag, blir urvalet på denna fråga mycket litet och några reella slutsatser kring det exakta utfallet bör inte dras
- En efterhandskategorisering av svaren har gjorts

Planerar du att arbeta inom vården i framtiden?

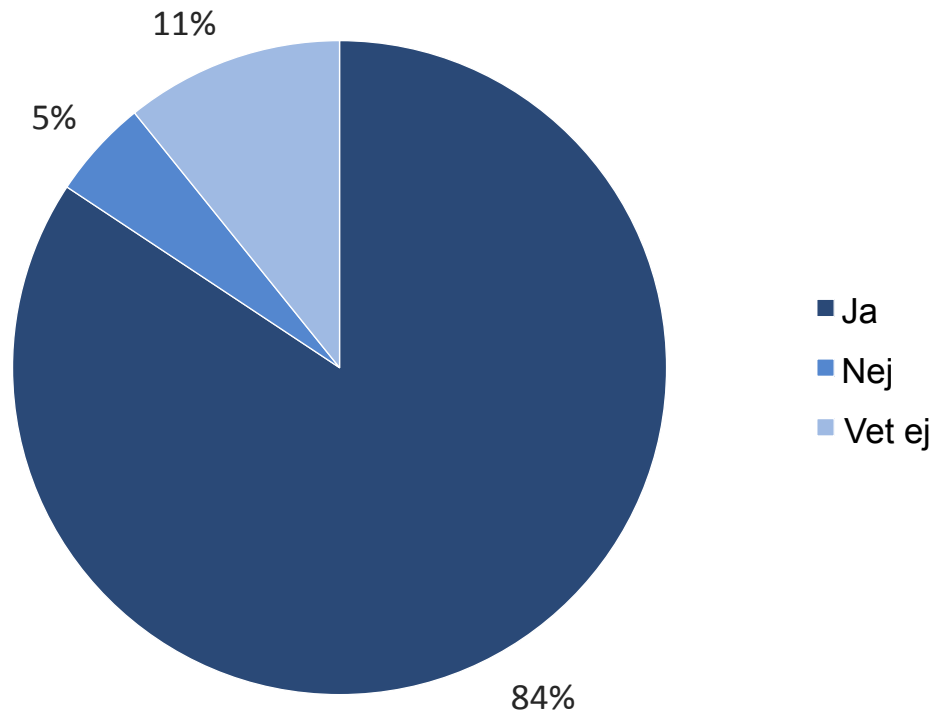

- Frågan ringar in den långsiktiga attityden till att arbeta/ fortsätta arbeta
- Resultatet visar att ytterst få planerar att lämna vården inom en överskådlig framtid
- Marginella/inga skillnader har noterats mellan de som arbetar och de som inte arbetar inom vården idag

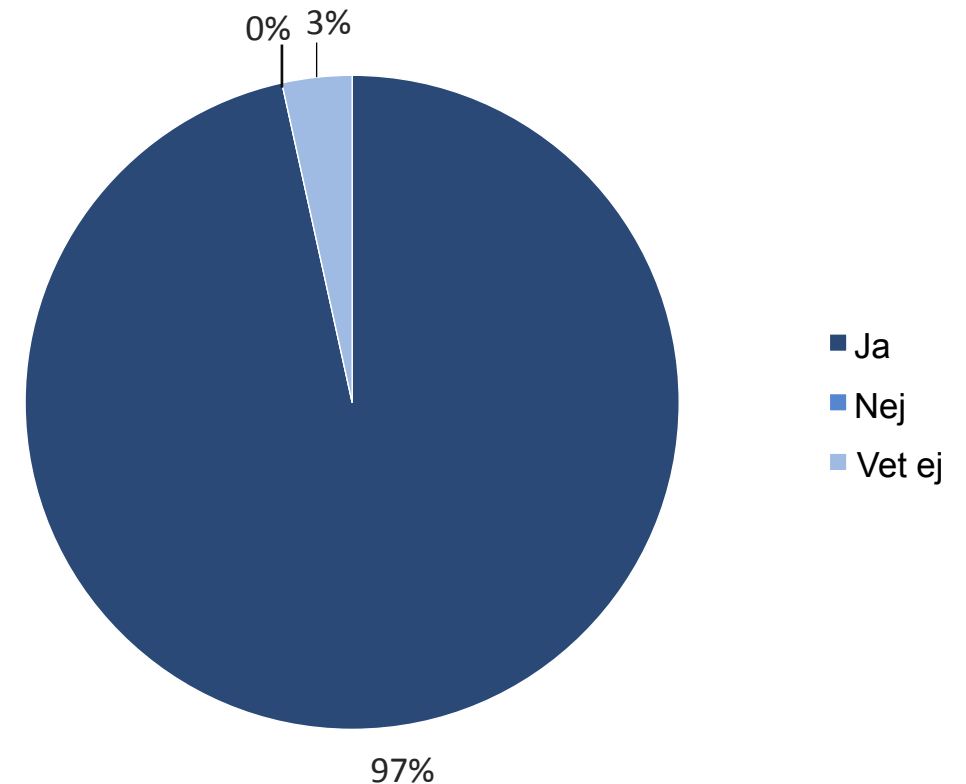
Planerar du att arbeta inom vården i framtiden?

- En jämförelse har gjorts mellan personer som har svenska som modersmål och personer som har ett annat språk som sitt modersmål. Tydligt för båda grupperna är att en dominerande andel planerar att arbeta inom vården i framtiden, även om detta är extra cementerat bland personer som inte har svenska som modersmål

Svenska som modersmål (103 svar)

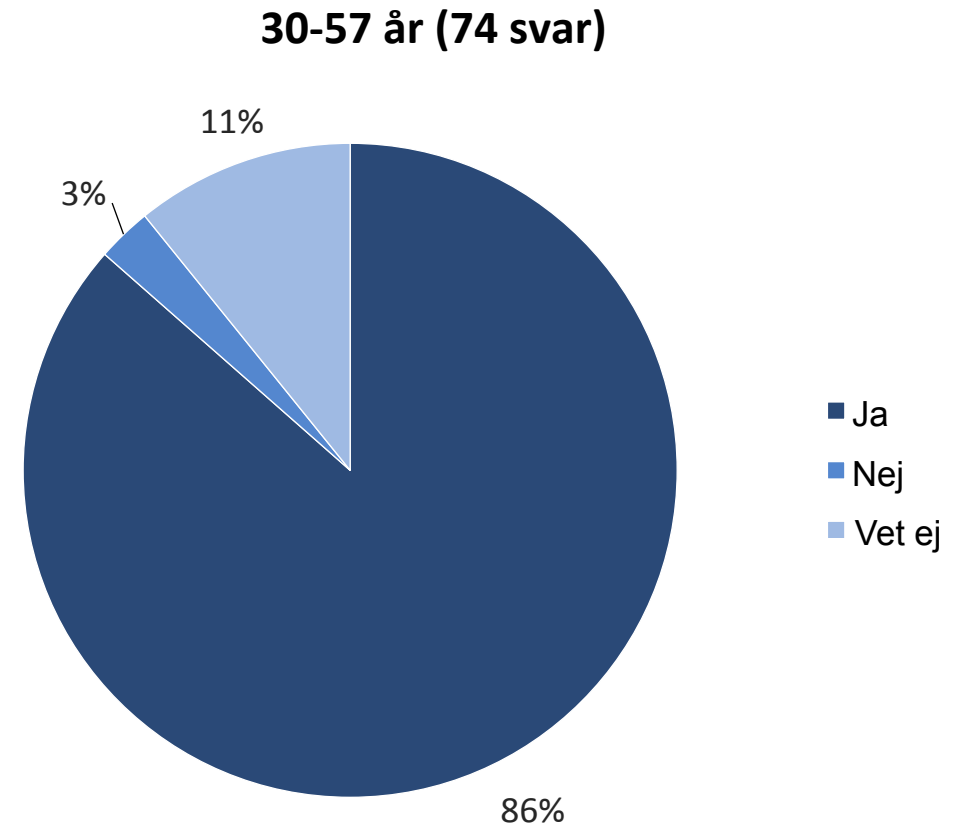
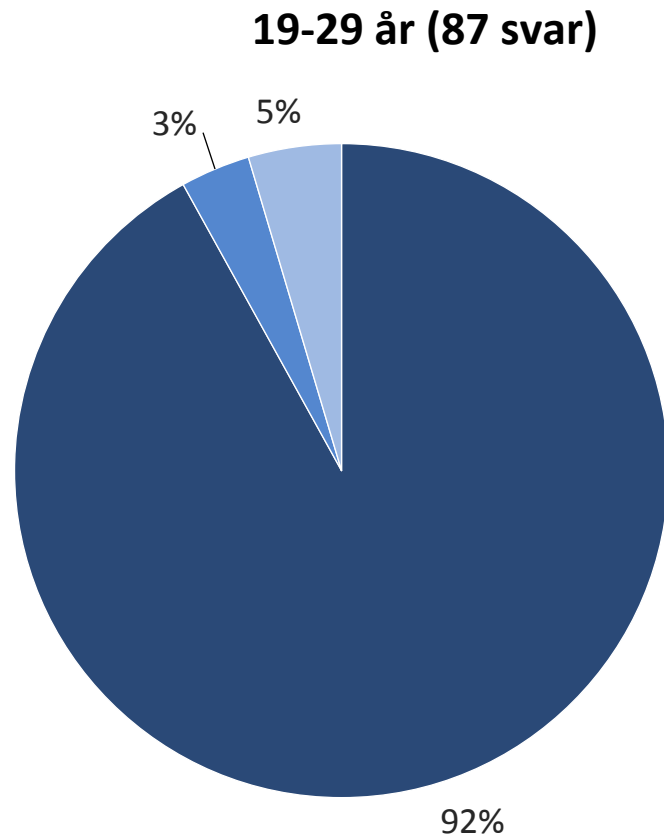

Ej svenska som modersmål (58 svar)

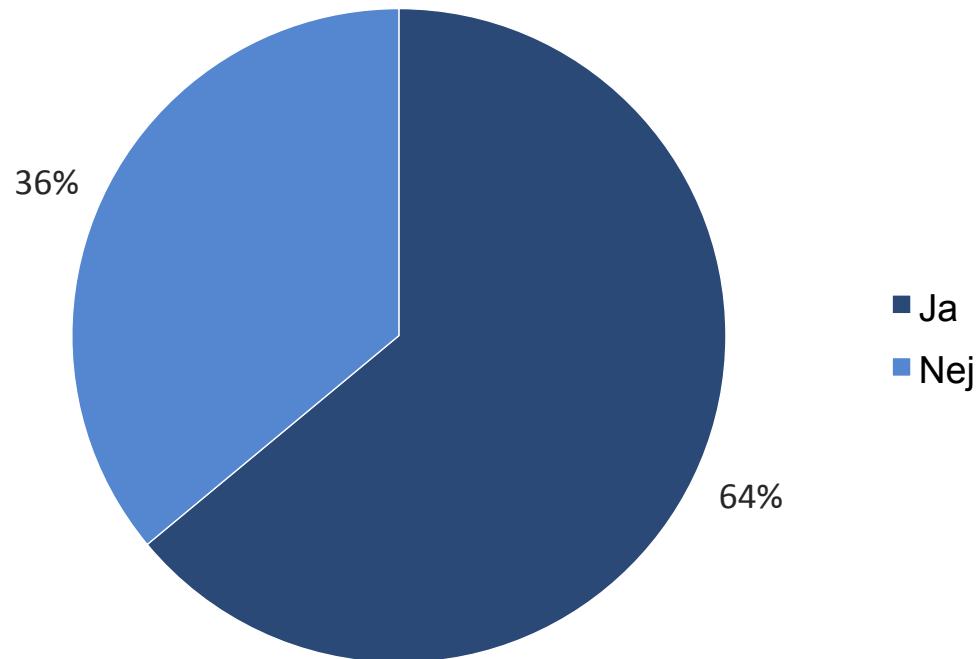
Planerar du att arbeta inom vården i framtiden?

- En jämförelse har gjorts mellan personer som är upp till 29 år och personer som är 30 år och äldre. Jämförelsen indikerar små skillnader på denna fråga

Är svenska ditt/ett av dina modersmål?

Samtliga (161 svar)

- Frågan har i första hand inkluderats i undersökningen för att kunna se om det finns några mönster eller indikationer på att respondenternas modersmål påverkar svaren på övriga frågor

Har du några övriga kommentarer eller synpunkter? Sida 1 av 3

- 36 respondenter har valt att lägga till ytterligare information genom att besvara denna fråga. Frågan är helt öppen och kan i teorin generera vilket svar som helst.
- Det gör sig bäst att kvalitativt gå igenom samtliga kommentarer var för sig. På denna och nästkommande två sidor presenteras samtliga kommentarer i obearbetad form.

Samtliga kommentarer

- Gick utbildningen för att det skulle ge mig en snabbare/lättare fastanställning. Jag ångrar inte att jag gått utbildningen då jag anser att jag lärt mig mycket! Tycker dock att lönehöjningen var väldigt liten efteråt. 4 kr för att vara exakt. Förväntade mig mer
- Tycker det är jättekul att jobba inom vården och rekommenderar det
- Vill gärna jobba heltid fast tjänst. Svårt att få fast tjänst, sökt mycket
- Vill gärna jobba heltid
- Bra utbildning som ger ett jobb!
- Fler skulle behöva mer utbildning som jobbar inom psykiatrin. Utbildningen har varit suverän! Att studera själv, och leta information själv, bra för att man lär sig att ta tag i det själv. Det är samtidigt väldigt lätt att jobba självständigt. Frihet att göra det man vill. Det är jättebra att man kan studera samtidigt som man jobbar och anpassa utbildningen själv
- Trodde vi skulle få ta mer prover och sådant som vi egentligen är utbildade för
- Själva jobbet är väldigt stressigt och det blir värre och värre. Läste till lärling, praon var dock bara inom äldrevården och vi fick inte möjlighet att praktisera på exempelvis lasarettet eller liknande. Det tycker jag var negativt

Har du några övriga kommentarer eller synpunkter? Sida 2 av 3

Samtliga kommentarer, forts.

- Bra att få utbildning innan man ska jobba. Lärde mig väldigt mycket som hjälper i arbetslivet nu
- Tycker absolut att man ska plugga vård och omsorg. Jag har lärt mig väldigt mycket och tycker det har varit en bra utbildning!
- Jag vill gärna jobba heltid
- Vården borde bli bättre. Tycker inte att patienterna får det de förtjänar. Kommunen säger att de inte har råd att göra det bättre. Jag tycker att pengarna i så fall borde läggas mer inom vården istället för exempelvis vägarbeten
- Tyckte inte om att man blev tvungen att plugga på distans på en kurs som inte skulle ha varit det. Men det blev så pga skolan
- Gillar jättemycket att jobba med människor
- Kommer att studera vidare så småningom
- Lönen är för låg och det dras ner på personalen, de äldre blir drabbade av detta
- Dåligt organiserat på skolan, byte av rektorer och lärare behövs. Vissa lärare var inte alls bra i att undervisa. Rektorer lyssnade inte på våra åsikter och klagomål som vi haft och framfört på olika möten. Den senaste rektorn ställde in en av praktikerna vi skulle haft för att hen ansåg att eleverna redan hade den kunskap de behövde inom vården, vilket eleverna inte höll med om
- Stannar inom vården även i framtiden om det blir bättre betalt
- Tycker utbildningen ej förberedde oss för yrket. Blir svårt när man väl börjar arbeta
- Anser att det borde vara mer fokus på arbetarnas säkerhet så som skador, förebyggande av skador samt uppföljning av skador

Har du några övriga kommentarer eller synpunkter? Sida 3 av 3

Samtliga kommentarer, forts.

- Kommer vidareutbilda mig till barnmorska i framtiden.
- Utbildningen levde inte upp till förväntningarna på yrket. Icke behöriga lärare m.m
- Vill jobba mer
- Vill jobba heltid
- Vill jobba heltid, söker sig mot landsting. Sökt 48 jobb, inte fått någon respons
- Hade gärna jobbat mer, heltid
- Bytte från äldrevården till personlig assistent då jag ville vara ledig på helgerna ibland
- Vill söka mig mot sjukvården/landsting i framtiden
- Anser att utbildningen inte nyttjas inom hemtjänsten. De får inte utöva det de har utbildning till utan det arbetet utför sjuksköterskor
- Vill söka till landstinget så småningom, vill ta prover och utöva mer av undersköterskeyrket
- Har jobbat inom Mora Lasarett. Kan tänka mig att jobba inom vården i framtiden om villkoren blir bättre
- Ej nöjd med utbildningen, dåligt praktiskt upplägg
- Vill jobba mer, men är bara timvikarie
- Känner att min religion begränsar mig, hade gärna arbetat mer men kan ej på grund av mixade kön på äldreboende (tex.). Kommer nu att vidareutbilda mig
- Jag har ej slutfört utbildningen
- Hade gärna jobbat mer, helst heltid

Diskussion

Vilka slutsatser kan dras av undersökningen?

Undersökningen indikerar, även om den är begränsad i sitt omfång, att merparten av avgångsstudenterna inom vård och omsorg i Dalarna också arbetar inom vården idag. En större undersökning kan sätta mer ljus på detta, men en försiktig slutsats torde vara att läckaget i systemet inte i första hand beror på låg konverteringsgrad av examinerade studenter. Anledningen, eller anledningarna, till rekryteringsproblemen bör alltså ligga någon annanstans.

Av resultatet att döma är det snarare så att ledet från examen till varaktigt arbete inom vården är förhållandevis stabilt. I generella termer arbetar de flesta avgångsstudenterna inom vården idag; de tycker att arbetet är ungefär som de förväntat sig; och de planerar dessutom att fortsätta arbeta inom vården i framtiden.

Undersökningen indikerar också att det inte sker någon omfattande flytt ut från Dalarna i avsikt att arbeta inom vården någon annanstans, vilket annars kunde varit ett potentiellt problemområde att titta vidare på. Endast fyra intervjuade avgångsstudenter har uppgett att de tagit ett arbete inom vården utanför Dalarna.

Det har dock framkommit att det bara är omkring en tredjedel av de som arbetar inom vården som arbetar heltid, vilket inte nödvändigtvis sätter ljus på den här undersökningens övergripande syfte, men ändå kan vara nyttig information för att förstå rekryteringsproblematiken i ett vidare perspektiv.

Samtliga slutsatser utifrån resultatet av denna undersökning bör dras med viss försiktighet och ses som indikationer, eftersom urvalet trots allt varit relativt begränsat. Men ju tydligare resultat på en fråga, desto starkare kan indikationen givetvis anses vara.

Nästa steg

Det ligger nära till hands att komplettera studien med att titta närmare på nuvarande studenter inom vård- och omsorgsutbildningen, för att undersöka hur stor andel studenter som slutför sin utbildning och vad en eventuell låg andel i så fall skulle kunna bero på.

Undersökning av examinerings- och etableringsgrad för studerande inom vård och omsorg

Appendix

Antal respondenter per skola
Enkäten i sin helhet

Antal respondenter per skola

Skola	Antal
Borlänge Vux	17
Gagnef Vux	7
Falu Frigymnasium	7
Karlfeldtgymnasiet	3
Kristinegymnasiet	17
Mora Vux	44
SVOK VO	22
Västbergslagens Vux	21
Hedemora	7
Avesta	14
Mora gymnasium	2
Totalt	161

Enkäten i sin helhet

1. Arbetar du inom vården idag?

- Ja, heltid
- Ja, deltid
- Ja, vikarie
- Nej, men har gjort det
- Nej

2. Om du arbetar inom vården idag, inom vilket område arbetar du?

3. Om du arbetar inom vården idag, på vilken ort arbetar du?

4. Om du arbetar inom vården idag, hur väl motsvarar arbetet dina förväntningar?

- Arbetet överträffar mina förväntningar
- Arbetet motsvarar mina förväntningar
- Arbetet når inte upp till mina förväntningar

5. Om du inte arbetar inom vården idag, vad beror detta på?

- Jag studerar vidare inom vården
- Rätt arbetstillfälle har inte uppenbarats ännu
- Jag är inte längre intresserad av att arbeta inom vården
- Annan anledning: _____

6. Planerar du att arbeta inom vården i framtiden?

- Ja
- Nej
- Vet ej

7. Är svenska ditt/ett av dina modersmål?

- Ja
- Nej

8. Hur gammal är du?